

osinca 1911 na viničarski šoli v Silberbergu. Še pove inzerat v današnji številki.

Tecaj za ravnanje z živino, ki se bode lasti s krmiljenjem in oskrbovanjem goveje živine pečal, priredi deželna sadarska in vino-nadniška šola v Mariboru od 9. do 14. prosinca 311. Več o tej zadevi glej v inzeratu današnje številke!

Umrla je v Ptiju v 76. letu svojega življa gospodična Marija Ornig, teta naga župana in ena najboljših žen Pokojnica je v vsakem oziru vzorna. Ni človeka ki ji mogel grenke besede na grob vreči! Celo štitični nasprotniki Ornigove družine so povedeli, da je bila pokojnica vse časti vredna in izpoljiva dobrotnica. Reveži, ubožci, posluži gorovijo, — vsem bodejo solze oko zarose, so se spominjajo te prave krščanske žene. In nekaj vč, kaj ji je blaga pokojnica darovala... zorna je bila tudi v svojem življenju! Do udnjih par dni pred svojo nepričakovano smrtjo delala in v celiem svojem življenju ni pozvala niti minute lenobe! Sred v delu, s pogledom v sto nebo je ta vzor-žena umrla. In zapustila žaljuče sorodnike, zapustila je množico od jenega solčno-pobožnega srca navdušenih oseb, upustila je stotero revežev, ki so jo v dnu voje duše oboževali. Ves Ptuj poznal je to čisto eno kot „teto“, kot „unser Tante“. Kje je levec, ki bi vedel slabe besede zanjo?... Ni! Zatorej, vrla, vzorna žena, spavaj! Več kot rovo dolžnost si storila v življenju in lahka ti zemljica, sladko ti spanje, krasni ti večni...

Smrtna kosa. Na Bregu pri Ptiju je umrla gospa veleposestnica Josepina Sima, katere plememito srce je bilo splošno znano in katere dobrotice se bode mnogo oseb spominjalo. Lahka bodi ženi zemljika! — Istotako je umrla pri ptju veleposestnica gospa Burg. Mirno naj očita po trudnopolnem življenju! — V Sloveniji pri Ptiju je nahitro umrl posestnik gospodri Sagadin. Vrli pokojnik bil je znan kot den prvih „špeharjev“ na ptujskem sejmu. Bil vedno naprednega mišljenja in na malokateri omajdi je opaziti složnost, ki jo je pokojnik z drašenimi otrocmi v svojem gospodarstvu kazal. Čast poštenemu možu, ki je z svojim delom in vzgojo pridnih svojih otrok kmetskemu stanu ust delal. Lahka mu zemljica!

Srebrno poroko praznovala sta v spodnji. Kungoti g. Alois Weingerc v njegovem sogra. Čestitamo jima iz srca! Na mnogo let!

Sejmski tatovi. Na zadnjem letnem sejmu Ptiju so dolgorsteži kradli kakor srake. Nej srank je padlo sodniji v roke. Marija Hajdnik Čakatura je imela svojo roko v žepu nekega metra, ki jo je pa zasacil. Obsojena je bila za zemljiski poiskus na teden dni zapora. — Hlapec akc Vertič iz Piheldorfa je ukral špic za 5 K. Obsojen je bil na en mesec strogega zapora. — Marija Verhovnik iz Presike ukradla je precej nogavic in rokavic. Dobila je 14 dni strogega zapora. — Neža Cicič iz Jarnine (Hrastovo) ukradla je ruto in dobila zato teden dni zapora.

Ustrelil se je v Mariboru deželno-brambeni infanterist Franc Prebolšek. Vzrok samomoru ni man.

Delavska smrt. V Zagorju ob Savi zgodila je v kamnolomu pri streljanju velika nesreča. Eksploiral je namreč zmrzneni dinamit. Neki lešnovar bil je takoj mrtev, dva delavca sta ležko, dva pa lahko ranjena.

Zaprli so v Mariboru delavca Jožefa Bösiner, ki je iz prisilne delavnice v Ljubljani pogeil in v Mariboru nekoga kršmarja za ceho izleparil.

Obesil se je v Mariboru neki 15 letni gimnazijec. Vzrok samomora dečka ni znan.

Zaprli so v Ptiju ključarja Romana Zlepola, katerega zasleduje s štekbrifom okrožna sodnija Teschen.

Obkraden je bil v železniškem vozu med Gradcom in Mariborom študent Ignac Serd. Zaspal je namreč, medtem pa je nekdo njegove lepe izpraznil. Ukradeno mu je bilo 75 K denarja, denarnica, niklasta ura in srebrna verižica.

Kradla je v Mariboru dekla Treza Sandmann iz Lipa pri Beljaku. Srako so posadili na varno.

Pobegnila sta iz prisilne delavnice v Ljubljani jetnika Simon Rudolfer in Karol Sibitz.

Pri Sevnici pa sta kradla. Orožniki so ju spremili v gostoljubno hišo v Celju, ki nosi ime c. k. okrožnega sodošča.

Očeta in mati pretepavala sta sinova posestnika Matije Artičerja. Suroveža se bodeta imela pred sodnijo zagovarjati.

Zaradi poneverjenja so zaprli v Mariboru računskega podčasnika Leopolda Pesssenhofera. Ali mož jo je zamogel iz zapora popihati. Baje je v Švico pobegnil.

Cestni roparji v osebah treh fantalinov so se pojavili v Lahoncih pri Celju. Posestnika Franca Pungeršček so v gozdu napadli, z nožmi obdelali in oropali. Eden teh roparjev napadel je tudi posestnika Franca Babič in zahteval denar. Ali Babič je močan mož in ga je parkrat s palico udaril, tako da je ropar raje pobegnil. Nadalje so roparji neko ženo napadli in jo hoteli posiliti. Orožniki jih pridno zasledujejo. Ali doslej žalibog še niso roparjev dobili.

Hvaležnost izkazala je Neži Vrečko na Bregu pri Celju neka 20 letna deklica. Prosila je namreč za prenočišče. Potem pa je mnogo predmetov pokradla in jo popihala.

Iz Koroškega.

Švindel monsignore Kayserja, ki je poleg monsignore Weissa glavni krivec milijonske tativine na žepih koroških kmetov, postal je zdaj že očiten. Oblastva razpošljajo sledeče oglase: — Monsignore P. A. Kayser, ki je sedaj v preiskovalnem zaporu pri c. k. deželnih sodnijih v Celovcu, je m. dr. tudi na sumu, da je pod zvajčnimi trditvami, da potrebuje denar za sirotušnice sv. Antona, razpošiljal prosilna pisma (Antoniusbrot), pri čemur je došle denarje v druge namene porabil. Z raznimi sleparijami si je hotel kredit podaljšati. Opomniti je, da je P. A. Kayser s temi prošnjami večinoma do poslov prihajal in jih na ta način za njih prihranjeni denar osleparil! — Kdor je bil po temu duhovniškemu steparju oškodovan, naj to sodniji znani!

Kje je? Mislimo namreč na monsignore Weissa, kateri je pol milijona kmetijskega denarja ukral in potem — izginil. Čudno da oblast tega lopova ne dobi... Na Koroškem se splošno sudi, da sedi monsignore Weiss v kakšnem — kloštru in se roga ter smeji oblasti... Postava je za vse ednaka, ali kmeta doseže hitro, farja pa počasi ali pa — nikdar...

Kakšni morajo biti duhovniki? V Grafendorfu v Zilski dolini imajo dehanta g. Fr. Franzissi. Častitljivi ta starček je splošno priljubljen in nikogar ni, ki bi imel proti njemu le senco pritožbe. Vse ga ljubi in spoštuje kot pravega duhovnika. To je eden tistih starih duhovnikov, ki so z ljudstvom živel, čutili in trpili... Ali eno napako ima g. dehant: on se ne briga za politiko! Farani so mu sicer zaradi tega hvaljeni in napredni volilci so ga vedno v občinski odbor volili. Ali klerikalci niso zadovoljni. Oni hočejo imeti duhovnika, ki bi bil politični hujščak in rogovilež. Zato so bili klerikalci tako nesramni, da so se proti g. dehantu v Celovcu pritožili. Doseči hočejo s svojimi lažnimi pritožbami, da pride v faro kakšni mlečozobi kaplan, ki bi s politično gonjo pričel. Upamo da novi knezoškoft takih stvari ne bode vpoštevali in da pusti zadovoljnim faranom poštenega duhovnika. Na vsak način pa se iz tega vidi, da hočejo klerikalci le take duhovnike, ki so — politični hujščaci!

Zlato poroko praznoval je v Himmelbergu župan in načelnik koroškega „Bauernbunda“, g. Joh. Lackner star. s svojo soprogo. Čestitamo!

Mutastega se je delal neki Hrvat Krapec v sv. Petru pri Celovcu, ko ga je krčmar Kalcher zasačil pri nameravani tatvini. Ko so pa orložniki prišli, znal je Krapec nakrat govoriti.

Požar. Šupa posestnika Schabes v Reichenau je pogorela. Škoda je za 1000 K. Zaprli so tri kranjske hlapce, ki so baje začigali.

Kmetska nesreča. Iz okolice Beljaka se poroča o veliki nesreči, ki je zadela posestnika in krčmarja Zechnerja. Hlapec pustil je v hlevu svetliko goreti, katero je neki konj prevrnil. Ogenj sicer ni nastal, ali pričelo je tleti in dim je vso živino zadušil. Posestnik ima baje za 6.000 K škode, kajti poginilo je v dimu: 2 konja, 13 kosov goveje živine, 11 svinj in 9 ovc.

Požar. V občini sv. Urban pri Celovcu je pogorelo posestniku Staudacherju gospodarsko poslopje z vso krmo. Škoda je za več kot 6.000 kron.

Pod ključ so dali v sv. Rupretu pri Celovcu deklo Marijo Lipič, ki je baje trgovki Schayer mnogo blaga pokradla.

Vlomil je nekdo v pisarno fabrike „Sorea“ v Beljaku in ukral 24 K denarja.

Pobalinstvo. Posestniku Jurintzu v Čenoviču pri Beljaku so fantalini iz maščevanja ponoči hlev odprli in živino na prosto gnali, konje z bičem splašili, tako da je en konj težko ranjen. Brezvestnim fantom so orožniki že na sledu.

Kradla je v Beljaku dekla Maria Laussegger. Vtaknili so jo v luknjo.

Padel je v Spitalu kmet Brunner iz Kleinecha tako nesrečno, da so se mu možgane pretresle in je eno uro pozneje umrl.

Po svetu.

Zločin? Na gradu Antichamps na Francoskem so podrli neko gospodarsko poslopje. Pri temu so našli človeške kosti in ostanke uniform. Pravijo, da so to ostanki avstrijskih oficirjev, ki so bili tam leta 1814 umorjeni.

Velike sleparje. Notar Günter v mestu Kempfen poneveril je 600.000 markov. Ko so ga policijski hoteli arretirati, ustrelil je na-se in se težko ranil. — Vodja sladkorne fabrike Saratov v Petersburgu poneveril je 1 milijon denarja in pobegnil. Ali vjeli in zaprli so poštenjaka!

Viharji na kasičnem jezeru so povzročili, da se je 23 bark potopilo. Pri temu je utonilo 314 oseb.

Varujte živali!

Zima je prišla in trpljenje vboge živali je zopet veliko. Kdor ima človeško srečo v prsa, skušal bode nemti živali trpljenje olajšati. Ne pustite konj predolgo na cesti stati, pazite da je v hlevu vse v redu in primerna topota, ne pozabite domačega psa in ne dajte mu premrzle vode, krmite tudi nežno ptico, ki trpi zdaj po manjkanja!

Katar na spolovilih goveje živine.

Zelo pogostoma lahko slišimo že nekaj časa sem, kako tožijo naši živinorejci, da se jim krave večkrat zaporedoma pojajo, predno se ubrejijo, da se junice le redko ubrejijo, da morajo odprodati najboljšo in najlepšo živino radi tega mesarju, da ne dobijo nobenega zdravega teleta itd.

Vzrok tem tožbam je bolezni, ki jo imenujemo katar na spolovilih, ki se zelo pogosto pojavlja pri goveji živini in naših hlevih in je kužna, ker se prenaša od ene živali na drugo.

Mnogo vasi je, kjer skoraj ni nobenega hleva, da bi ne bil okužen po tej bolezni. Ta bolezni se zelo hitro razširja in deluje tembolj škodljivo, ker je ponajveč v začetku ne spoznamo, ker živali ne kažejo prav nič, da so bolne, temveč so čile in žive ter režo in pijeo, kakor da so popolnoma zdrave. Ako se je v hlevu bolezni ravno pojavila, potem se bolezni zelo hitro razširja dalje na ta način, da se živali dotikajo z repom, potom nastilja in scalinice v gnojnicih jarkih, sè snanjem vse živine z enim in istim orodjem itd. Bolezni je težko preprečiti. Če pride bolezni v maternico, potem pa je zelo težko ali sploh neozdravljiva. Zato je potrebno, da je živinorejec pri tej bolezni zelo oprez in pazljiv.

1. Bolezni povzroči mnogo milijonov zelo majhnih, pikasti, okroglih gliv (Streptokoki), ki začnejo delovati in provzročijo bolezni najprej v sluzni koži spolovil, kjer se napravijo nekaki majhni, mnogoštevilni izpahljaji, in kjer zatečajo limfatične žile ali žile mezgovnice, po čemur vedno spoznamo to kužno bolezen pri kravah ali junicah.

2. **Znaki bolezni**. — Gledete tega je prav posebno pomniti, da mora biti zdrava služna koža ali služnica v spolovilih govedi vedno gladka, svetla in svelična in tako rožasta barve. Iz spolovil se navadno ne izteka nič. Ce se je pa zaneslo prej imenovane glive v hlevu (z nakupom krave ali junice, ki boleha za bolezni), ali pa, da smo pripustili kravo k biku, ki je okužen po tej bolezni, potem opazimo že lahko čez nekoliko dni, kako razdržajo prej imenovane glive s svojim neprestanim delovanjem staniče sluznice v spolovilih.

Pokažejo se na sluznicu za proseno ali laneno zrnje veliki ali dvakrat tako veliki izpahljaji. Ti izpahljaji se dobro razločujejo po svoji temno rudeči barvi od sluznice, ki je svetlorudeča rudeča. Če potegnemo s prsti čez kožo-sluznico, občutimo, kakor da bi potegnili s prsti na lahko čez ribebo.

Ti izpahljaji ne manjkajo nikdar in so najbolj zanesljivi znaki za spoznanje te bolezni; tem znakom se pridruži še steklovinast in beljakovinast tok iz spolovil, ki ga povzročijo tudi te okroglaste glive. Temu toku so primesani gnojni koščki, ki so več ali manj podobni sirastim koščkom v sesirjenem mleku.

3. **Trajnost bolezni**. — Žival lahko boleha

za to bolezni do 9 mesecev. Bolezen se lahko v hlevu popolnoma vgneždi, ako ne ukrenemo sploh ničesar proti njej.

Kali te bolezni lahko pridejo pod ali v hlevski tlak, kjer lahko preživijo leta in leta v ponajveč tam se nahajajočih beljakovinskih gnojničnih snovev. Tudi ponajveč le počasno in priložnostno prenašanje te kuge od ene živali na drugo deluje na trajnost bolehanja.

Način okuženja: — Prenašanje bolezenskega strupa, namreč kroglastih gliv (streptokov), se vrši ponajveč pri pripuščanju ali plemenitvi na ta način, da okuži bolna krava bika na spolovilih, ali pa okuži bik, ako boleha že za to bolezni, kravo, ki jo je plemenil. Okuženje v hlevu se vrši ponajveč z dotikanjem ali pa prenašanjem kakor na pr. z orodjem za snaženje. Če ležijo živali v gnojnici in blatu, je to zelo slabo, ker kroglaste glive pridejo s scalino boleživali v gnojnicu in gnoj v posebno po mimo posameznih živali tekoči gnojnici v njih spolovila.

Gospodarski pomen kuge. Tekočina, ki se radi bolezni izloča v krvavi nožnici, zamori seme, kar je vzrok, da ostane krava še nadalje neopremenjena. Pa tudi če bi slučajno nekaj semena ostalo živega in se krava opremenila, se zarodek ne more oprejeti v maternici, ker je alii vneta ali pa vsaj prevlečena s zarodku škodljivimi snovmi. Tak oksodovan zarodek krava zvrže. Če pa ostane krava delj čase breja, potem je še vedno nevarno, da pri nadaljnem razvoju bolezni krava zvrže v času od 4. do 8. meseca brejosti, ker zaidejo kroglaste glive ali streptokovi med površje maternice in zarodek, razdrezajo zvezo med obema in tako preprečijo zarodku nadaljnjo prehranjevanje, ga zamore, čemu sledi potom zvrzenie. To je glavna škoda, povzročena po tej bolezni, pojavljajoča se ne samo pri nas, temveč v vseh živinorejskih krajih in deželah.

Pri pomočki proti tej kugi. — Širjenje te bolezni se da preprečiti le na ta način, ako začnemo delovati proti isti povsod, kjer se nahaja. Pred vsem pa moramo bolezen spoznati. Vsakdo naj odpre in pregleda spolovila pri posameznih kravah in juncih. Ako opazi pri tem prej omenjene izpahljaje na koži-služnici spolovila, je dotična žival bolna na kužnem katruju v spolovilih. Zdravijo pa to bolezen na slediči način:

se za to bolezni obolele živali denejo v skupen prostor, zdrava pa ločijo od obolelih. Vsak dan zjutraj izpirajo vsem bolenim živalim s pomočjo kavčukove cevi spolovila. Tekočina, s katero se izpira, sestoji za dve kravi iz 10 litrov gorske skuhane vode, kanor smo prili 10 žlic lisov. Ko je izpiranje končano, vtakne se v spolovila bolne živali zamašek iz bombaževine (vate). Ta zamašek poprej dobro namočijo v raztopini iz 1 gr ihtarjanca in 1 skuhane vode. Zamašek mora biti tako velik, da obstane nepremično v spolovilih in se tako dotika kože-služnice. S pomočjo tega dotikanja se zamore vsi v koži-služnici in v izpahljajih se nahajajoče kroglaste glive ali streptokoki. Paziti je posebno, da se ta bolezzen ne prenaša po bikih od krave na kravo ob času plemnitve. Zato je potrebno, da se vsak bikorejec prepriča, je li krava, kateri hoče prispustiti bika, zdrava ali ne, ker drugače, ako je krava bolna, se biki okuži in prenese dotično bolezni pri poznejšem pripuščanju tudi na zdrave krave in junice.

Kmetov Prijatelj.

„Štajerčevi“

1911 k 1911
m o l e
e z e
i z e l e
C e n a
temu velike-
mu in krasnemu
koledarju je le 60
vinarjev, s poštino pa
70 vinarjev.

Kdo prodaja 10 koledarjev, dobí enega zastonji.

Gospodarske.

Kako se ima napraviti jame za sajenje sadnega drevesa in kako naj se drevo vsadi. Jamsa, v katero se hoče vsaditi sadno drevo, mora biti vsaj 60—70 cm globoka in 1 do 1 in pol m široka. Pri kopanju jame naj se vrže zgornja ali živa zemlja na en kup, spodnja ali mrtvica pa na drugega. Ko se je jama izkopala, postavi naj se na sredino te vrtikalno kolec in pristavi kaka 2 prsta od kolca drevesce, ki se hoče vsaditi. Pod drevesne korenine in krog teh naj se dene živa zemlja, a med zasipanjem naj se drevesce večkrat nekoliko privzdigne in potresi, da se zemlja med korenine vleže. Seveda se morajo korenine drevesu že pred sajenjem nekoliko skrajšati in sicer tako, da bo prenresa rana obrnjena k tlon. Ko so korenine z živo zemljo osule, zasuje naj se jama popolnoma z mrtvo zemljo, a paži naj se, da se drevese na rahlo priveže s kako beko h. kolcu in šele ko se je zemlja sesela, naj se na 2 ali 3 mestih bolj trdno priveže, da bo stało navpično. Končno naj se napravi z rahlo zemljo

krog drevesca licu podoben kolobar, da se bo deževni vani lovili in se stekala h. koreninam.

Loterijske številke.

Gradec, dne 26 novembra: 64, 76, 59, 45, 44.
Trst, dne 3 decembra: 13, 16, 90, 24, 84.

V vsaki hiši zgodi se pri raznih opravljenih ranjenja. Take male rane treba je varovati pred prahom in vnetjem. Da se take ranice pokrije, treba je rabiti zrano prasko domače mazilo iz apoteke B. Fragner v Pragi. Glej inzerat!

Ni boljseg

za takojšno nabavo velefine goveje juhe,
nego

kocke za govejo juho

à 5 vinarjev.

MAGGI-jeve kocke za govejo juho so čista, najboljša juha iz goveje-ga mesa v trdi obliki in vsebujejo tudi potreben sol ter primes.

Edino pristno so z imenom MAGGI in z varstveno znakom „Križeva zvezda“.

Kupite

nič drugega proti

Kasek

briavost, katarhu, zalsinjenosti, krčnemu in oslovskemu kašiju ka-kor fino oknske

Kaiser-jeve

prsne karamele

s „tremi smrekami“

5900 not. potri-
sprič. zdr. in privat-
nih janči gotovi uspeh.

Zavej 20 in 40 vinarjev.
Doza 60 vinarjev. Dobi-

se pri H. Mettlor apoteka v Ptuju, Ig. Behribalk, apoteka v Ptuju, Karl Herrmann, Laski trg, A. Elsbacher, Laski trg, A. Plunger, apoteka, Pod-
četrtek. 866

Želodčne kapljice

(znaka „Rdeči rak“), izdelujo na želodčnih trčavah slabem prelavu, ki stoje v rezi s

Janja, količi ali drugemu močnemu organumu, ki stoje v rezi s

prelavom, prizoromati je najbolj starovanzante

1 krons. Ako se 6 — naprej poslje, sprijem se 7 steklenic.

Krebs-apoteka S. Mittelbach, Dunaj I.,

Haber Markt 8 (Palais Sinai).

Ustanovljena pred letom 1648.

Interurbani-telefon. št. 20.318.

1049

Vsem onim, ki trpijo na želodčnih trčavah slabem prelavu,

ki jih izdeluje po skrbnemu receptu iz najboljših in priznanih zdravil ter drugih naravnih produktov — Cenar I. steklenic

1 krons. Ako se 6 — naprej poslje, sprijem se 7 steklenic.

Krebs-apoteka S. Mittelbach, Dunaj I.,

Haber Markt 8 (Palais Sinai).

Ustanovljena pred letom 1648.

Interurbani-telefon. št. 20.318.

1049

Veličina priloznosti: 1025

Eno prav lepo posestvo, ob-

stoječo iz novo zdane z opko

krte hiše z 2 sobama, kuhinjo,

2 kleti, velbane stale, skedenj

i. t. d. z 9 oralni zemlje, ob-

stoječe iz gozda, velikega sad-

nosnika, vinograda in njiv.

živine se lahko 3 do 4 glave

redi, v malem bregu, 20 min-

ut od velike državne ceste, se

ta takoj za 5.400 kron proda;

potreben denar 2.000 kron,

drugo ostane vknjizeno.

Natančne Franz Petelinz, zgur-

na Poiskava pri Pragerskem.

1046

Vsi vredni

zadobjekti

1047

zadobjekti

1048

zadobjekti

1049

zadobjekti

</